

Tweede Bestuursrapportage 2017

Colofon

Tweede bestuursrapportage 2017

Uitgave

Gemeente Utrecht

Drukwerk

Repro RICOH NEDERLAND

Informatie

Gemeente Utrecht

Bestuurs- en concernstaf
Financiën en Control
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
www.utrecht.nl/begroting
finutrecht@utrecht.nl

Voorwoord

Raadsvoorstel 2017, nummer 71

Utrecht, 15 september 2017

Voor u ligt de Tweede Bestuursrapportage 2017 van de gemeente Utrecht. Met deze bestuursrapportage informeren wij u over de verwachte afwijkingen per 1 juli 2017 in de uitvoering van de beleidsvoornemens, zoals opgenomen in de door uw gemeenteraad vastgestelde Programmabegroting 2017. In de Voorjaarsnota 2017 hebben wij al gerapporteerd over de verwachte stand per 1 april 2017.

In deze bestuursrapportage gaan wij in op de stand van zaken per programma, waarbij wij aangeven welke afwijkingen wij verwachten voor 2017. Verder geven wij inzicht in de stand van zaken van de uitvoering van grote investeringsprojecten, de grondexploitaties, de wijkambities en de bedrijfsvoering van de gemeente Utrecht.

De secretaris
G. Haanen

De burgemeester
J.H.C. van Zanen

Inhoudsopgave

Majeure ontwikkelingen per 1 juli 2017	7
Rapportage per programma	7
Investerings	17
Peilstok grondexploitaties	23
Totaalbeeld grondexploitaties	23
Grondexploitatie Leidsche Rijn	23
Grondexploitatie Stationsgebied	23
Grondexploitatieprojecten Bestaande Stad	24
Stand van zaken wijkambities	25
Bedrijfsvoeringsinformatie	30
Bijsturingsvoorstellen	31

Majeure ontwikkelingen per 1 juli 2017

Rapportage per programma

In onderstaande tabel laten wij per programma de verwachte uitkomst per 31 december 2017 zien. We lichten hier de financiële afwijkingen groter dan 0,5 miljoen euro of groter dan 10% van het totale programmabudget toe. Dit lichten we vervolgens per prestatiedoelstelling toe, waarbij we een ondergrens van 0,1 miljoen euro hebben gehanteerd.

De afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting 2017 (waarin dus de besluitvorming over de eerste bestuursrapportage 2017 en de Voorjaarsnota 2017 is verwerkt) leiden tot het verwachte resultaat bij de Verantwoording 2017. Dit beeld is exclusief bestedings- en dekkingsvoorstellen en exclusief de grondexploitaties.

Het verwachte resultaat van de grondexploitaties lichten wij in het hoofdstuk peilstok grondexploitatie toe.

Programma	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Bewoners en bestuur	-500	I
Stedelijke ontwikkeling	265	I/S
Duurzaamheid	-600	I
Bereikbaarheid	1.000	I
Openbare ruimte en groen	0	
Economie	pm	
Werk en Inkomen	-5.450	I
Onderwijs	0	
Maatschappelijke Ondersteuning	5.100	I
Jeugd	-1.500	I
Veiligheid	0	
Cultuur	0	
Sport	0	
Vastgoed	0	
Algemene middelen en onvoorzien	12.239	I/S
Overhead	-1.098	I
Totaal	9.456	

Bedragen zijn in duizenden euro.

Bewoners en Bestuur

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
3.1 Bewoners zijn vroegtijdig en op maat betrokken en krijgen ruimte om de stad en samenleving te verbeteren	-500	I
Totaal	-500	I

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bewoners zijn vroegtijdig en op maat betrokken en krijgen ruimte om de stad en samenleving te verbeteren.

Er zijn knelpunten op het gebied van capaciteit en bemensing op de wijkbureaus. De vraag naar inzet vanuit de wijkbureaus neemt toe onder meer door de groei van de stad. Qua personeelsopbouw hebben de wijkbureaus te maken met een relatief oude populatie (hogere salarislasten dan de standaardopbouw en kosten voormalig personeel). Het najaar 2017 benutten we voor een nadere analyse op taken, capaciteit en inzet van de wijkbureaus, om te bezien in hoeverre de overschrijding een structureel karakter heeft en welke oplossingen mogelijk zijn.

De verwachting is dat er een (lichte) onderbesteding is op het initiatievenfonds.

Stedelijke Ontwikkeling

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein	- 1.500	I/S
Leges omgevingsvergunningen	1.700	I
Omgevingsdiensten (RUD en ODNZKG)	65	I
Totaal	265	I/S

Bedragen zijn in duizenden euro.

Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein

We verwachten in 2017 een tekort op de apparaatskosten in het ruimtelijk domein van 1,5 miljoen euro (ten opzichte van de geraamde kosten van 26,4 miljoen euro). De transitie van de organisatie in de ruimtelijke keten, die begin 2017 zijn beslag heeft gekregen, leidt tot extra kosten van circa 0,8 miljoen euro, waarvoor geen dekking beschikbaar is. Het gaat om kosten voor begeleiding van de transitie en om tijdelijk geplaatste medewerkers. Op termijn zal de strategische personeelsplanning leiden tot een betere match tussen opgaven en kwaliteit, maar voor de korte termijn biedt dit geen oplossing.

Doordat Nederland in het algemeen en Utrecht in het bijzonder economisch de wind in de zeilen heeft, blijven we investeren in het faciliteren van de groei. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht is aangegeven dat bij een faciliterende rol in bepaalde situaties en op specifieke locaties, zoals de Merwerwedekanaalzone en de 2^e fase van het Stationsgebied, een actieve opstelling wenselijk is. Het faciliteren van de binnenstedelijke groei en verdichting van de stad betekent kortom (tijdelijke) inzet van extra personeel. Dit vraagt naast inzet op projectniveau ook inzet op stedelijk niveau om vraagstukken met betrekking tot (smart) mobiliteit, gezond stedelijk leven en (nieuwe) economie en werkgelegenheid gelijk op te laten lopen met deze grote verdichtingsopgave. Deze inzet leidt in 2017 tot een tekort van

ongeveer 0,7 miljoen euro. Voor de Voorjaarsnota 2018 zullen wij de benodigde capaciteit en middelen in beeld brengen. Daarbij zullen we voorstellen doen om inhoud, capaciteit en geld in balans te brengen.

Het tekort op de apparaatskosten in het ruimtelijk domein is weergegeven in het programma Stedelijke ontwikkeling, maar zal in de jaarstukken 2017 verspreid over de programma's Stedelijke Ontwikkeling, Bereikbaarheid, Duurzaamheid en Economie, en op het onderdeel Overhead zichtbaar worden.

Leges omgevingsvergunningen 2017

De versnelde binnenstedelijke groei en verdichting komt ook tot uitdrukking in toenemende legesopbrengsten, als gevolg van de aantrekkende economie en daarmee samenhangende groei aan bouwprojecten in de stad Utrecht. In 2017 wordt een opbrengst verwacht van 14,6 miljoen euro aan leges omgevingsvergunningen. Dat is 1,7 miljoen euro meer dan begroot. Daarnaast zijn er in 2017 vooralsnog minder vergunningaanvragen dan verwacht ingediend die in aanmerking komen voor een vermindering van het legesbedrag voor projecten die bijdragen aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Omdat projecten een lange aanlooptijd hebben (pijplijn) duurt het enige tijd voordat het effect van de legesvermindering zichtbaar wordt.

De exacte omvang van de bouwleges zal afhangen van het aantal vergunningaanvragen in het tweede halfjaar, en zal bij het opmaken van de jaarrekening 2017 definitief vastgesteld kunnen worden.

Duurzaamheid

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op	- 600	I
Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein (opgenomen in programma stedelijke ontwikkeling)	PM	I/S
Totaal	- 600	I

Bedragen zijn in duizenden euro.

In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

We verwachten in 2017 een overschrijding van 0,6 miljoen euro op de uitvoering van het programma Utrechtse Energie. Dit jaar zijn meer ontwikkelingen op het vlak van energietransitie op de gemeente Utrecht afgekomen dan ingecalculeerd. Dat heeft geleid tot een verhoogde inzet van het programma Energie. Het inzicht in de financiële consequenties daarvan had eerder in beeld moeten zijn ten behoeve van de besluitvorming over bijvoorbeeld Rijnenburg

De oorzaken van de overschrijding zijn enerzijds (0,140) de ontwikkelingen rond warmte en anderzijds (0,460) het traject rond het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop.

Voor warmte is advisering en samenwerking geïntensiveerd bij de gebiedsontwikkelingen in Leidsche Rijn, Beurskwartier, de Merwedekanaalzone etc. De green deal aardgasloze wijken kwam met inzet van Utrecht in korte tijd tot stand en leidde in de Regietafel tot versnelde ontwikkelingen in Utrecht. Resultaten zijn onder meer het raadsvoorstel Warmtevisie en een Plan van Aanpak voor een eerste aardgasloze bestaande wijk.

Het onderwerp Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop heeft meer inzet gevraagd (en vraagt dat nog steeds) dan voorzien (0,460 miljoen euro). Het gaat hierbij om een intensief participatietraject met een grote verscheidenheid aan belanghebbenden, denkbeelden en emoties. Onderdeel van het zorgvuldig proces is onder andere het aantrekken van een externe onafhankelijke procesbegeleider en het uitwerken van een aantal varianten.

Met deze acties maken we grote en noodzakelijke stappen in het realiseren van onze ambities op het gebied van duurzaamheid en duurzame energie. Helaas is het ons niet gelukt om de extra kosten die

hiermee samenhangen in te passen in het programmabudget van dit jaar. We kijken nog naar mogelijkheden voor dekking en komen hier zoals gebruikelijk bij de jaarrekening op terug.

Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein

Zie programma Stedelijke Ontwikkeling, Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein.

Bereikbaarheid

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Uitvoering parkeerexploitatie auto- en fietsparkeren	1.000	I
Apparaatskosten ruimtelijk domein (opgenomen in programma stedelijke ontwikkeling)	PM	I/S
Totaal	1.000	I

Bedragen zijn in duizenden euro.

Uitvoeren parkeerexploitatie auto- en fietsparkeren:

Bij de Voorjaarsnota 2017 meldden wij u dat voor 2017 extra incidentele baten van 0,5 miljoen euro werden verwacht. Dit resultaat was voorzichtig geraamd en gebaseerd op de baten over de eerste drie maanden. Met het beeld over het eerste half jaar kunnen we nu met meer zekerheid een voorspelling doen over het verwachte resultaat. Voor heel 2017 verwachten wij een extra resultaat van 1 miljoen euro op de parkeerexploitatie. Dit is het saldo van een verwachte stijging van de baten met 2,3 miljoen euro en van de lasten met 1,3 miljoen euro.

Een bijstellingsvoorstel voor deze extra lasten en de daarbij behorende dekking uit de extra baten lichten wij toe in hoofdstuk 6 'de bijstellingsvoorstellen'.

Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein

Zie programma Stedelijke Ontwikkeling, Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein.

Economie

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein (opgenomen in programma Stedelijke Ontwikkeling)	PM	I/S
Totaal		

Bedragen zijn in duizenden euro's

Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein

Zie programma Stedelijke Ontwikkeling, Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein.

Werk en Inkomen

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
2.1 Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam	800	I
3.1 Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering	-6.800	I
3.2 Utrechters die financieel niet in staat zijn om te participeren worden ondersteund	1.300	I
Overplaatsbare WenI-ers en Wigo4it (meerdere doelstellingen)	-750	I
Totaal	-5.450	I

Bedragen zijn in duizenden euro.

2.1 Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam

De uitgaven voor het bestedingsplan ondersteuningsmodel lijken lager uit te komen dan verwacht. Dit heeft onder meer te maken met het later realiseren van nieuw beschut werk en de nog beperkte inzet van loonkostensubsidie. De extra kosten die samenhangen met de verhoogde instroom van statushouders, zoals de inzet van werkmachers, verwachten we in 2017 binnen de begroting te kunnen opvangen. Deze kosten kunnen in principe worden gedekt ten laste van de extra middelen die het Rijk heeft toegekend op grond van het bestuursakkoord verhoogde instroom statushouders. Deze middelen zetten we in als de kosten voor toeleiding naar werk van statushouders toch tot een tekort op programma re-integratie leiden. Ten slotte verwachten we een kleine onderbesteding op de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening.

3.1 Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

Op basis van de huidige inzichten (verwachte rijksuitkering en geraamde ontwikkeling van 10.200 uitkeringsgerechtigden eind 2017) verwachten wij een tekort van 23,5 miljoen euro. Na toepassing van de vangnetregeling resteert een tekort van 10,8 miljoen euro.

Verbijzondering	Bedrag
Verwacht tekort bijstand	23,5 miljoen euro
Saldo tekort na vangnetregeling BUIG	10,8 miljoen euro
Dekking Voorjaarsnota 2017	-4,0 miljoen euro
Tekort Tweede bestuursrapportage	6,8 miljoen euro

Het definitieve rijksbudget 2017 wordt in oktober vastgesteld. Pas dan hebben we een nauwkeurig inzicht in het financieel resultaat. In de Voorjaarsnota 2015 en 2017 hebben wij geanticipeerd op dit nadeel. In het programma algemene middelen staat een dekking van 5 miljoen euro voor het tekort in 2017. De dekking voor het resterende tekort van 1,8 miljoen euro kan ten laste van de reserve werk en inkomen komen

3.2 Utrechters die financieel niet in staat zijn om te participeren worden ondersteund

Op het totaal van het armoedebeleid verwachten we een overschot van 1,3 miljoen euro.

In 2017 komt een bedrag van 0,560 miljoen euro beschikbaar voor het vormen van een revolverend fonds voor schulden voor jongeren (amendement bij VJN 2016). Hiervan zullen we in 2017 waarschijnlijk maar een klein bedrag uitgeven. Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen 2017 stellen wij voor hiervoor een reserve te vormen.

Bij de voorjaarsnota 2016 is 2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de pilot Huurkorting. De middelen worden ingezet als compensatie voor de woningbouwverenigingen voor het verstrekken van huurkorting. In de begroting 2017 is 1,2 miljoen euro begroot en in 2018 0,8 miljoen euro. De pilot huurkorting is

later dan gepland gestart op 1 september 2017 en loopt door tot 31 augustus 2019. Door de latere start verwachten we in 2017 een onderbesteding van 0,800 miljoen euro.

Voor de huisvesting van statushouders en de daarmee samenhangende kosten maken we gebruik van de middelen uit het bestuursakkoord.

Overplaatsbare WenI-ers, Wigo4it en BUIG (meerdere doelstellingen)

We verwachten een tekort in verband met overplaatsbaren en voormalig personeel. Conform besluitvorming in de programmabegroting 2014 brengen wij de kosten van overplaatsbaren uit de reorganisatie van 2011/2013, in totaal 0,550 miljoen euro, ten laste van de reserve werk en inkomen.

Daarnaast verwachten wij, zoals gemeld in de eerste bestuursrapportage 2017 een tekort op de contributie Wigo4it en het innovatieprogramma professional portal innovatie (PPI) van in totaal 0,9 miljoen euro. Wij brengen deze kosten ten laste van de reserve werk en inkomen.

In de voorjaarsnota 2017 is besloten tot uitvoering van de impulslijnen BUIG. Wij zijn bezig met de voorbereiding en starten volledig per oktober 2017. Doordat de uitvoering in de laatste maanden van 2017 plaats vindt verwachten wij een onderbesteding van 0,650 miljoen euro op het budget voor de impulslijnen. De impulslijnen lopen door tot in 2018. Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen 2017 stellen wij daarom voor deze middelen mee te nemen naar 2018.

Maatschappelijke Ondersteuning

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
16-1-1-2 Buurteams Sociaal	-1.000	I
16-1-1-3 Aanvullende Ondersteuning	2.000	I
16-1-1-4 Centrumgemeentetaken	4.100	I
Totaal	5.100	I

Bedragen zijn in duizenden euro's

Samenvattende toelichting

Bovenstaand resultaat wordt sterk beïnvloed door volgende incidentele onderbestedingen:

• Middelen Actieplan Sociale Woningbouw	2.000
• Bed, bad, brood middelen – helft incl. middelen meicirculaire 2017 naar 2018	<u>-1.200</u>
Resultaat na bovenstaande incidentele posten	1.900

Na aftrek van deze incidentele onderbestedingen bedraagt het verwacht resultaat 1,9 miljoen. Dit resultaat wordt bepaald door de overschrijding bij het Buurteam van 1 miljoen euro en de verwachte onderbesteding op het PGB-budget van 2,7 miljoen euro, waarvan 0,7 miljoen euro een nagekomen verrekening is over 2016. Het toegekende en aan het SVB betaalde PGB-recht ligt een stuk hoger, maar op basis van de SVB-rapportage over de daadwerkelijke benutting van de toegekende PGB-budgetten prognosticeren we een resultaat van 2 miljoen euro.

Buurteams Sociaal

De overschrijding wordt met name verklaard door de hogere subsidie aan het buurtteam sociaal in verband met de extra werkzaamheden voor de huisbezoeken Hulp bij Huishouden. Het betreffen incidentele kosten vanwege de eenmalige ontwikkeling en piekbelasting omdat voor de zomer veel huisbezoeken moeten worden gerealiseerd.

Aanvullende Ondersteuning

We verwachten een positief resultaat bij de aanvullende ondersteuning van 2 miljoen euro. De verwachte onderbesteding PGB gemeentetaak is 1,3 miljoen euro. Daarnaast is bij zorg in natura een onderbesteding die voor het grootste deel wordt verklaard door de eindafrekening van de kleine aanbidders 2016 die lager is dan geraamd.

De Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) 2015 en 2016 van 4,5 miljoen euro staat op de balans als vooruit ontvangen bedrag. Conform de raadsbrief van 6 september 2016 worden deze middelen benut voor de besteding van de HHT-regeling in 2017, 2018 en 2019. De verwachte kosten in 2017 zijn 1 miljoen euro. Voor de kosten 2018 en 2019 wordt een voorziening gevormd.

Centrumgemeentetaken

Het geprognosticeerde positief resultaat van 4,1 miljoen euro wordt grotendeels verklaard door de niet bestede incidentele middelen Actieplan Sociale Woningbouw, die zijn toegekend bij de voorjaarsnota 2016 (2 miljoen euro) en de incidentele bed, bad, brood middelen (meicirculaire 2017). De kosten voor 'wonen en zorg' zijn tot nu toe lager uitgevallen dan verwacht. De komende periode wordt bekeken hoe de resterende middelen het beste ingezet kunnen worden. Dit moet bijdragen aan een versnelling van de productie en daarmee vergroting van de sociale huurvoorraad, waaronder geschikte woningen en woonvormen voor kwetsbare groepen als uitstroom Maatschappelijke Opvang/Beschermd Wonen, statushouders, kwetsbare jongvolwassen (18-23 jaar) en ouderen. Hiervoor zetten we in op de ondersteuning van woon(zorg-)concepten voor en met deze doelgroepen; het aanjagen van de vertaling van 'zachte plannen' naar harde plancapaciteit voor de nieuwbouw van sociale huurwoningen; en het wegnemen van eventuele (o.a. personele) knelpunten bij de productie en implementatie van dergelijke projecten.

De helft van de bed, bad, broodmiddelen zijn nodig zijn om de kosten voor de betreffende voorzieningen te dekken in 2018. Bij de jaarverantwoording 2017 zullen we voorstellen de resterende middelen over te hevelen naar 2018 door middel van een bestedings- en dekkingsvoorstel.

Ook bij de centrumgemeentetaken verwachten we een iets lagere besteding op het PGB-budget 2017 van 0,7 miljoen euro. Daarnaast hebben we nog een positieve PGB-afrekening uit 2016 ontvangen van het SVB van 0,7 miljoen. Tot slot verwachten we de geraamde middelen uit de reserve plan van aanpak MO pas vanaf 2018 en verder nodig te hebben ten behoeve van de vernieuwing. Hiermee leidt dit voor 2017 nog niet tot een onttrekking.

Jeugd

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
15.1.1.3 Aanvullende zorg	-1.500	I
Totaal	-1.500	I

Bedragen zijn in duizenden euro.

Aanvullende zorg

Op de Aanvullende zorg voor Jeugd verwachten we een tekort van 1,5 miljoen euro. Dit tekort is aanvullend op het tekort (van 4,6 miljoen euro) dat bij de Voorjaarsnota 2017 gemeld en gedekt is. Zoals we ook al in de Voorjaarsnota hebben gemeld zien we weliswaar dat de vraag niet meer de stijging kent als voor de transitie, maar dat deze nog niet voldoende afneemt om de doorgevoerde kortingen op te vangen. Aanbidders bereiken de grenzen van hun budget en hebben extra budget nodig om wachtlijsten te beperken. Bij de jeugdhulp met verblijf is het daarnaast lastig om cliënten door te laten stromen naar een zelfstandige woonplek, omdat er een gebrek is aan geschikte woningen. Jongeren blijven hierdoor langer op een (dure) verblijfsplek zitten, waardoor meer plekken nodig zijn. We ondernemen actie om de doorstroom naar zelfstandige woonplekken weer mogelijk te maken en brengen specialistische hulp dichterbij via onder andere de pilot Buurtgerichte aanpak specialistische jeugdhulp.

Aan de inkomstenkant onderzoeken we de effecten van het verdeelmodel op de hoogte van het budget en zoeken we naar mogelijkheden om de kosten en de (maatschappelijke) opbrengsten meer op dezelfde plek te leggen. Op die manier proberen we de zorg stapsgewijs binnen de beschikbare financiële middelen te kunnen leveren.

In de prognose is nog een aantal posten onzeker, dit betreft met name de LTA (landelijk ingekochte zorg) en kosten toekenningen Commissie Passend Alternatief. Indien de ontwikkelingen op de LTA en vragen voor Commissie Passend alternatief in dit tempo doorzetten kan het tekort nog toenemen.

Gemeentelijk Vastgoed

Het verwachte nadeel van 3,5 miljoen euro bij de uitvoering van het programma Vastgoed in 2017 is in de Voorjaarsnota van dekking voorzien. Het onderzoek naar de knelpunten in het programma Vastgoed is nog niet volledig afgerond. Een aantal onderwerpen wordt u in een afzonderlijk traject ter informatie voorgelegd bij de behandeling van de Programmabegroting 2018. Het betreft onder andere het voorkomen van verschillen als gevolg van de indexering, de rekensystematiek (parameters) binnen het programma Vastgoed en de werkwijze bij de verkoop van gemeentelijk vastgoed.

Algemene middelen en onvoorzien

Prestatiedoelstelling (nummer en naam)	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	7.400	S (Deels)
Treasury	-700	I
Onroerende zaakbelastingen	539	I
Stelpost BUIG	5.000	I
Totaal	12.239	I/S

Bedragen zijn in duizenden euro.

Uitkering gemeentefonds

Uit de meicirculaire blijkt dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds in 2017 hoger uitvalt dan begroot. Dit hebben wij toegelicht in onze brief van 20 juni 2017 (kenmerk 4551984). Per saldo is de uitkering 7,4 miljoen euro hoger dan de huidige begroting. Hier zijn twee oorzaken voor aan te wijzen:

- Ten eerste de accessen, deze zijn gekoppeld aan de groei en krimp van een selectie van de Rijksuitgaven, deze staan bekend als de Netto Gecorrigeerde Rijksuitgaven (NGRU). Diverse ontwikkelingen op de Rijksbegroting leiden tot mutaties in de NGRU. Naar huidig inzicht geeft dit voor 2017 een positievere uitkomst van 4,5 miljoen euro.
- Naast accessen bevat de algemene uitkering ook corresponderende posten (compensatie voor (nieuwe) taken). De noodzakelijkheid van het doorvertalen van deze budgetten naar de inhoudelijk programma's is getoetst. Daarbij bleek een bedrag van 2,9 miljoen euro in 2017 niet nodig is voor de inhoudelijke programma's. Een specificatie van de corresponderende posten vindt u in de Programmabegroting 2018.

Treasury

Er wordt een nadeel verwacht op het treasury resultaat van circa 0,7 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere rentebaten van per saldo 2,9 miljoen euro. Dit is voornamelijk te verklaren doordat medio 2017 een betalingsregeling met betrekking tot Leidsche Rijn Centrum, een half jaar eerder, vervroegd is ingelost. Deze stond voor circa 114 miljoen euro op de balans, de rentevergoeding hierover was 4%.

- Lagere financieringsbehoefte dan geraamd en daarbij ook een lager renteniveau, 1,9 miljoen euro voordelig.
- Een voordeel op de overige rentebaten van 0,1 miljoen euro.
- Een hogere winstuitkering van Vitens van 0,2 miljoen euro.

Opbrengst onroerende-zaakbelastingen

Per saldo is er een positief resultaat te verwachten van 0,539 miljoen euro op de onroerende-zaakbelastingen. Dit is gebaseerd op meest actuele inzichten over de areaalontwikkeling woningen en niet-woningen.

2017 (woningen)	1.894
2017 (niet-woningen)	-2.259
2016	834
2015	70
Saldo	539

Over de oninbaarheid zijn geen aanwijzingen dat deze afwijkt van de begroting

Stelpost BUIG

In de Voorjaarsnota 2015 is binnen het programma Algemene Middelen voor het jaar 2017 uit behoedzaamheid een stelpost gevormd van 5,0 miljoen euro. De stelpost is gevormd om het verwachte nadeel als gevolg van een nieuw verdeelmodel voor de bijstandsuitkeringen mee af te dekken. Het verwachte nadeel is op het programma Werk en Inkomen gemeld (6,8 miljoen euro), de stelpost in het onderdeel Algemene Middelen valt daarom vrij.

Overhead

Prestatiedoelstelling	verwacht rekening- resultaat	incidenteel/ structureel
Informatie- en procesmanagement	-635	I
Advies en ondersteuning	-350	I
HRM, Facilitair	-113	I
Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein (opgenomen in programma Stedelijke Ontwikkeling)	PM	I/S
Totaal	-1.098	I

Bedragen zijn in duizenden euro.

Informatie en procesmanagement

Dit betreft voor 0,635 miljoen euro de kosten van nog niet gemobiliseerde overplaatsbaren. Dit is het gevolg van reorganisaties in het kader van krimp en de verhuizing naar het Stadskantoor. Wij zien hierbij een daling van de overschrijding met 0,7 miljoen euro ten opzichte van 2016. In het jaar 2018 zullen de kosten voor overplaatsbaren waarschijnlijk minder dan een ton bedragen. Het is gemeentebreed beleid om de kosten voor overplaatsbaren niet te begroten.

Advies en ondersteuning

De overschrijding van 0,35 miljoen euro op Advies en Ondersteuning ontstaat vanwege extra kosten door ziektevervangende en tijdelijke overbezetting in verband met inwerkperiodes. Door scherpe sturing trachten wij in de tweede helft van het jaar het nadeel te beperken.

HRM

Voor 0,113 miljoen euro is een naheffing van het UWV ontvangen. De naheffing heeft betrekking op (voormalig) personeel van meerdere programma's. Uit praktische overwegingen verwerken wij de kosten binnen het programma Overhead.

Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein

Zie programma Stedelijke Ontwikkeling, Faciliteren binnenstedelijke groei en transitie ruimtelijk domein.

Investeringsen

Voortgang grote investeringsprojecten 2017

In deze paragraaf bespreken we de ontwikkelingen bij grote investeringsprojecten. Als criterium voor vermelding geldt een door uw gemeenteraad beschikbaar gesteld krediet van 10 miljoen euro of meer, een lange looptijd, de mate van complexiteit en het risicoprofiel.

In tegenstelling tot de 1e Bestuursrapportage vinden bij deze 2e Bestuursrapportage geen budgettaire bijsturingsvoorstellen op de investeringen plaats.

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...
Bouw parkeergarage Jaarbeursplein	2015	49.150	49.150	2018
Bedragen zijn in duizenden euro's.				

Bouw parkeergarage Jaarbeursplein

De bouw van de parkeergarage Jaarbeursplein vordert gestaag. In 2017 is gestart met het aanbrengen van de vloeren en de afwerking van de binnenzijde. Tevens is binnen de financiële kaders van het project een aantal aanpassingen in het ontwerp doorgevoerd ten behoeve van de brandveiligheid en de constructie. Op basis van de huidige inzichten wordt de oplevering van de parkeergarage medio 2018 verwacht. De realisatie van het bovenliggende plein en de toeleidende route via de Croeselaan maken onderdeel uit van de grondexploitatie Stationsgebied.

Programma Bereikbaarheid

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...
De Uithoflijn tram (onderbouw, randvoorw. projecten, Cranenborgh)	2006	139.061	124.200	2018
Hoofd fietsroutes incl. filevrij aanvullend	2014	24.970	24.970	2017
Dafne Schippersbrug	2013	23.271	19.371	2017
Dichtersbaan (busbaan Kruisvaart)	2013	11.000	9.678	2017
Westtangent (incl. tangentlijn 10)	2010	13.612	9.495	2018
HOV Leidsche Rijn (restant)	2002	15.113	7.605	2016
HOV bestaande stad tracé Z80 en Z90	2011	71.702	71.592	2019
Bereikbaarheid Stationsgebied	2006	20.020	20.020	2018
Randstadspoor	2002	11.696	11.696	2019
Integrale aanpak NRU	2012	15.100	15.100	2025
Bedragen zijn in duizenden euro's.				

Uithoflijn Onderbouw

De oplevering van de door Gemeente Utrecht aangelegde onderbouw van de deeltracés A en B is eind 2014 afgerond. Onder het viaduct van de Uithoflijn in de Pelikaanstraat is ruimte gerealiseerd voor bergingen, buurtstallingen en een commerciële voorziening. De parkeergarage Vaartsche Rijn is inmiddels opgeleverd en in gebruik genomen. De werkzaamheden van ProRail aan de onderbouw van de trambaan zijn vorig jaar afgerond. Dit betekent dat de omliggende straten binnenkort definitief kunnen worden heringericht. Inmiddels is begonnen met de werkzaamheden van de bovenbouw van de tramlijn en ook de eerste tram is begin 2017 afgeleverd. De geprognosticeerde uitgaven voor de realisatie van het gemeentelijk deel (realisatie Onderbouw en inrichting Omgeving) zijn 124,2 miljoen. De kosten van de onderbouw maken onderdeel uit van de totale kosten voor de realisatie van de traminfrastructuur. Het risicoprofiel van de integrale realisatie Uithoflijn is onverminderd hoog door complexiteit van de aanleg in Stationsgebied en De Uithof. De bijsturingmogelijkheden worden nu onderzocht. Over ontwikkelingen in de planning en de risico's wordt de raad tenminste tweemaal per jaar geïnformeerd met de bestuurlijke rapportage en separaat via raadsbrieven.

Hoofd fietsroutes

De geprogrammeerde deelprojecten van de top 5 fietsroutes zijn nagenoeg uitgevoerd. Naast de top 5 wordt op dit moment nog gewerkt aan een aantal opgaven op het hoofd fietsnetwerk. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van een fietspad in de bocht van het Amsterdam Rijnkanaal ter hoogte van de Demkabrug, het verbeteren van het fietspad door het Nifterlake plantsoen, het opwaarderen van het Galgenwaardsepad en de verbreding van het fietspad in de Sijpesteijntunnel. Verder is gestart met de voorbereiding en uitvoering van de projecten fiets- en voetgangersvoorzieningen Nachtegaalstraat - Reigerstraat en fiets- en voetgangersvoorzieningen Voorstraat - Wittevrouwenstraat. Ook lopen er nog kleinere projecten om paaltjes weg te halen en bochtstralen te verbeteren. Verder zijn er uit deze post bijdragen gedaan aan projecten op of aan hoofd fietsroutes waar sprake is van werk met werk maken. Een paar voorbeelden hiervan zijn onder andere de herinrichting van het Domplein (gereed) en de herbestrating van de Noorderstraat (gereed).

Dafne Schippersbrug (voorheen fietsbrug over het Amsterdam Rijnkanaal)

De brug met aanlandingen is op 13 mei 2017 feestelijk geopend nadat de brug op 3 april 2017 al in gebruik was genomen. De gebouwde school was al een jaar eerder officieel geopend. De oplevering van de in het plan opgenomen 15 woningen is deze zomer een feit. De openbare ruimte zal nadat de aanvaarbescherming voor de brugpyloon is gerealiseerd, verder worden ingericht.

In de Verantwoording 2016 heeft u besloten de ingebrachte storting van 3,9 miljoen euro in de grondexploitatie Victor Hugoplantsoen weer terug te storten in de reserve Bereikbaarheid. Het uiteindelijke projectresultaat zal als gevolg van een gunstige aanbesteding en een BTW voordeel hoger zijn. De hoogte hiervan is afhankelijk van nog af te ronden onderdelen van het project. In de verantwoording over 2017 zullen wij voorstellen het project af te sluiten en is het definitieve resultaat bekend.

Dichtersbaan (busbaan Kruisvaart)

Het project Dichtersbaan (busbaan Kruisvaart) is randvoorwaardelijk voor de Uithoflijn. Deze busbaan vervangt vanaf 2016 de Adama van Scheltemabaan, die als trambaan onderdeel wordt van De Uithoflijn. De busbaan Dichtersbaan is eind 2015 door de aannemer opgeleverd en inmiddels in gebruik genomen. In het kader van de Uithoflijn is een lump sum budget van 18,0 miljoen euro beschikbaar gesteld voor dit project. Bij de Voorjaarnota 2017 is dit bedrag bijgesteld naar 11,0 miljoen euro. Op dit moment prognosticeren wij een totaal voordelig resultaat van 8,3 miljoen euro. Conform raadsbesluit MPB 2015 wordt dit bedrag geormerkt voor de cofinanciering van de OV-systeemsprong.

Westtangent, inclusief Tangentlijn 10

Zoals al eerder gemeld is de Westtangent gerealiseerd, zowel de eerste (busroute Nieuwegein – Papendorp - Leidsche Rijn – Maarssen) als de tweede fase (Nieuwegein –Papendorp). Voor Tangentlijn 10 (Kanaleneiland – Papendorp – Leidsche Rijn Centrum – Cartesiusweg) zal dit het busplein Leidsche Rijn Centrum inclusief overkapping gereed zijn.

De kosten van het project zijn lager dan de begroting door gerealiseerde aanbestedingsvoordelen. Een andere oorzaak is dat de geplande busdoorsteek 5 Meiplein – Churchilllaan onderdeel is geworden van het project Busbaan Transwijk (HOV Z80).

Hoogwaardig Openbaar Vervoer Leidsche Rijn inclusief Hoogwaardig Openbaar Vervoer bestaande stad Z80 en Z90 en Bereikbaarheid Stationsgebied (Van Zijstweg)

Van de beide nog ontbrekende radialen van de HOV Zuidradiaal in het traject tussen Leidsche Rijn en Utrecht Centraal zijn de voorbereidende werkzaamheden van de HOV-baan Transwijk (Z80) in uitvoering genomen. In het najaar 2017 zal worden gestart met de werkzaamheden tot realisatie van deze busbaan met onderdoorgangen op het 5 Meiplein en Anne Frankplein.

Voor de HOV Leidsche Rijn zijn de gerealiseerde tracédelen goedkoper uitgevoerd doordat de aanneemsom lager uitviel dan de begroting/raming. Dit is mede het gevolg dat gebruik kon worden gemaakt van het kontrakt met de huisaannemer van Leidsche Rijn, waardoor de kosten van materieel, materiaal, bouwplaats etc. lager uitvallen.

Het doel van het 'Aanvullend programma Bereikbaarheid stationsgebied' is vergroting van de bereikbaarheid van het Stationsgebied via o.a. de Overste den Oudenlaan en Van Zijstweg. Tezamen met de Busbaan Dichterswijk (HOV Z90) wordt de route Overste den Oudenlaan en Van Zijstweg verbeterd in samenhang met de vastgestelde uitgangspunten in Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen. Het project Verbetering doorstroming Overste den Oudenlaan is in 2013 gereed gekomen. Voor de HOV-baan Dichterswijk over de Dr. M.A. Tellegenlaan en de Van Zijstweg (Z90) is op 6 juli 2017 het Integraal Programma van Eisen vastgesteld. Vervolgens zal eind 2017 het ontwerp voor de busbaan met het bijbehorende bestemmingsplan zijn opgesteld. Met het ontwerp van de HOV-baan Dichterswijk (Z90) zal tevens de reconstructie van de Van Zijstweg ten behoeve van fiets- en autoverkeer worden vormgegeven.

Randstadspoor

Dit betreft voor de stad nog het spoorverdubbelingstraject Centraal Station – Leidsche Rijn Centrum. Voor de realisatie hiervan zijn ProRail en gemeente een projectovereenkomst aangegaan. Het deel in Leidsche Rijn tot aan het Amsterdam-Rijnkanaal is inmiddels gereed. De uitvoeringswerkzaamheden spoorverdubbeling van het overige deel zijn inmiddels in volle gang. Met aandacht voor bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie vindt een zorgvuldige inpassing van deze sporen in de directe omgeving plaats. Wij verwachten de projecten binnen de beschikbare middelen uit te voeren.

Integrale aanpak NRU

In maart 2014 heeft de gemeenteraad besloten de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) op te waarderen op basis van de voorkeursvariant met als randvoorwaarde 2x2 rijstroken en maximaal 80 km/u, zoals beschreven in het keuze document NRU d.d. 31 januari 2014.

Bij de behandeling van het MPB 2017 heeft de raad een amendement aangenomen waarin een extra gemeentelijke bijdrage van 19 miljoen euro als extra cofinanciering beschikbaar wordt gesteld met het doel om alle kruispunten te verdiepen en de leefbaarheidsdoelstellingen in het project te realiseren. Dit bedrag wordt pas vrijgegeven op het moment dat duidelijk is dat ook andere overheden extra bijdragen en welke verbetering van de leefbaarheid wordt gerealiseerd.

Het integrale Programma van Eisen en Functioneel ontwerp (IPvE/FO) wordt modulair opgebouwd ter ondersteuning van het keuzeprocess met betrekking tot de keuze welke ongelijkvloerse kruising(en) te verdiepen, afhankelijk van de beschikbare financiële middelen. Er zijn in elk geval financiële middelen beschikbaar om één ongelijkvloerse kruising te verdiepen. Het IPvE/FO is een integraal voorstel met de keuze voor verdiepte ongelijkvloerse kruising(en), het profiel van de weg, afkoppeling Moldaureef, de impact op de leefbaarheid en wordt in 2018 aan de gemeenteraad ter vaststelling voorgelegd.

Op basis van het vastgestelde IPvE/FO wordt in 2018 het bestemmingsplan/MER in procedure gebracht. In 2019 zal het kredietbesluit aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De start van de uitvoering van de opwaardering van de NRU is voorzien eind 2020, het moment waarop de rijksbijdrage beschikbaar komt. Op basis van afspraken met de provincie Utrecht dient de opgewaardeerde NRU uiterlijk 31 december 2025 in gebruik te zijn genomen.

De provincie Utrecht heeft in 2016 een subsidie beschikking verleend van 33,4 miljoen euro prijspeil 2010. Voor 2018 is een voorschot op de subsidie aangevraagd. Naar verwachting bedragen de uitgaven

in 2018 maximaal 4 miljoen euro. Dit bedrag is inclusief de studie- en onderzoekskosten van de afkoppeling van de Moldaudee.

Programma Openbare ruimte en groen

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...
Wal en Kluisuren	2009	47.600	47.600	2020

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Wal- en kluisuren

Voor de toelichting bij de voortgang en uitbreiding van de onderhoudsinvesteringen aan Wal- en kluisuren wordt verwezen naar de Voorjaarsnota 2017 (pagina 20 en 21) [Werkzaamheden wal- en kluisuren](#).

Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten dat ten opzichte van de oorspronkelijke raming van het project wal- en kluisuren een bijstelling nodig is van 12 miljoen euro, als gevolg van prijsontwikkelingen, complexiteit van de werkzaamheden en specifieke maatregelen. Met deze bijstelling kunnen we naar verwachting de werkzaamheden afronden aan de gehele Oudegracht en Nieuwegracht en het 1e deel (Rak 21) van de Kromme Nieuwegracht.

Programma Onderwijs

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...
Gerrit Rietveldcollege Verv. nieuwbouw	2011	*	*	2015
VMBO Vleuterweide/Via Nova	2012	*	*	2018
Aanpak MFA's	2017	*	*	2021
Totaal		66.273	66.273	

*) Voor de afzonderlijke investeringsbedragen verwijzen wij naar de geheime bijlage behorende bij de programmabegroting 2017

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Gerrit Rietveld College

De oplevering van het gebouw liep vertraging op, maar op 7 januari 2015 ging de school open. Er zijn echter nog diverse opleverpunten die afgewikkeld dienen te worden met de aannemer. Daarnaast loopt er nog een gerechtelijke procedure met de aannemer. Het project kan daarom nog niet bestuurlijk worden afgesloten.

VMBO Vleuterweide/Via Nova

De realisatie van de VMBO school in Vleuterweide zit in de ontwerpfasen. In kwartaal 2-2017 besteden we het werk aan en kwartaal 3-2017 start de uitvoeringsfase. In kwartaal 4-2018 wordt de school opgeleverd en in gebruik genomen.

Aanpak Multifunctionele accommodaties (MFA's)

Voor de aanpak van de vier MFA's in Leidsche Rijn (Het Zand, Waterwin, Weide Wereld en Voorn) zijn we gestart met de haalbaarheidsstudies en een gedeelte van de projectdefinitie. Dit ter voorbereiding van de uitvoeringsfase. In deze haalbaarheidsstudies worden de voornemens grondig geanalyseerd op technische-, financiële-, ruimtelijke- en locatieaspecten. In dit proces wordt intensief samengewerkt met alle partners en gebruikers van de MFA's. De uitkomst van de haalbaarheidsstudies wordt gebruikt voor besluitvorming en een programma van eisen voor de aanpak. We verwachten nog dit jaar de aanbestedingsprocedures te kunnen starten. Daarnaast wordt er gewerkt aan sluitende afspraken inzake het functionele gebruik en het beheer per MFA.

Programma Vastgoed

Project	Startjaar	Geautoriseerde uitgaven	Prognose uitgaven einde project	Project gereed in jaar...
Renovatie Stadhuis	2017	*	*	2019

*) Voor het investeringsbedrag verwijzen wij naar de geheime bijlage behorende bij de programmabegroting 2018
Bedragen zijn in duizenden euro's.

Renovatie stadhuis

Project Renovatie Stadhuis betreft een combinatie van groot onderhoud en verduurzaming inclusief gebruikersdeel. De kredietaanvraag is op 1 juni 2017 goedgekeurd.

Peilstok grondexploitaties

Totaalbeeld grondexploitaties

In de Peilstok 2017 worden actuele ontwikkelingen per medio 2017 geschetst ten opzichte van het Meerjarenperspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) 2017. Het MPSO geeft jaarlijks een uitgebreid overzicht van de stand van de stedelijke ontwikkelingsprojecten. Het doel van de peilstok is om halverwege het jaar te rapporteren over de voortgang van de grondexploitatieprojecten en de stand van zaken ten aanzien van de investeringsimpuls RSU, voor zover dat afwijkt van het MPSO 2017. Ook wordt een actueel beeld gegeven van de Utrechtse woningmarkt en de stedelijke prognose woningbouw.

De huidige hoogconjunctuur en renteontwikkeling vertalen zich in een zeer grote vraag naar woningen. Hierdoor staat de koopmarkt in Utrecht onder druk. Ten aanzien van de sociale huur is er nog altijd sprake van een grote opgave voor het toevoegen van deze categorie huurwoningen. Ook is er nog altijd tekort aan beleggershuurwoningen in het middensegment (tussen 500 en 1.500 woningen per jaar). Mede dankzij het Actieplan Middeldure Huur uit 2014 komt de voorziene productie wel meer in lijn met de behoefte. In verband met fors hogere prijzen per vierkante meter heeft het college aan de raad een aantal maatregelen voorgesteld met betrekking tot de relatie tussen huurprijs en oppervlak in dit segment. Het tekort aan studentenkamers wordt langzaam ingelopen mede dankzij de inzet vanuit het Actieplan Studentenhuisvesting Utrecht. De stedelijke prognose voor de woningbouwproductie 2017-2019 (start bouw) neemt ten opzichte van het MPSO toe tot het historische aantal van 13.900 woningen. Ook voor dit jaar neemt de prognose licht toe en is de verwachting dat ruim 5.000 woningen in aanbouw gaan.

Ten aanzien van het financiële beeld zijn de actuele ontwikkelingen overwegend positief. De verbeterende omstandigheden van de woningmarkt en (in mindere mate) ook de markt voor bedrijfspavementen werken in financiële zin door in die grondexploitaties waar nog bouwrijpe grond kan worden aangeboden.

Grondexploitatie Leidsche Rijn

De realisatie van Leidsche Rijn Centrum is in volle gang; het hoogste punt is 26 juni bereikt, de verkoop van appartementen is uiterst succesvol en steeds meer ondernemers kiezen voor de locatie Leidsche Rijn Centrum. Voor projecten in Het Zand, Hoge Weide, Terwijde, Leidsche Rijn Centrum, Leeuwesteijn en het Máximapark zijn in 2017 succesvol tenders gehouden en de benodigde delen gefaseerd bouwrijp gemaakt. Naar huidig inzicht zal bijna de gehele planvoorraad woningbouw van 2017 gerealiseerd worden, met betrekking tot uitgifte bedrijventerrein lopen kansrijke gesprekken met potentiële afnemers. De grondexploitatie Leidsche Rijn laat in 2017 zien dat inkomsten iets boven het geraamde niveau uit zullen komen en de uitgaven voornamelijk lager uit zullen komen. Veelal verschuiven de uitgaven naar latere jaren. De uitgifte van metrage kantoren is het financieel grootste risico binnen de bouwopgave Leidsche Rijn. De komende 9 jaar staat er financieel nog 100.000 m² geprogrammeerd. Momenteel lopen er gesprekken met geïnteresseerde partijen. Richting eind 2017 zal er meer duidelijkheid ontstaan over de potentie van deze gesprekken.

Grondexploitatie Stationsgebied

Het project Stationsgebied is in 2017 volop in de uitvoering. Dit is buiten goed zichtbaar, zowel aan de oostzijde als aan de westzijde van het spoor wordt zeer intensief gebouwd aan infrastructuur, openbare ruimte en vastgoed. Belangrijke ontwikkelingen die zich verder in het eerste half jaar 2017 hebben voorgedaan zijn onder andere: vaststelling bestemmingsplan Amrâth, afronding tender Healthy Urban Quarter en start tender Smakkelaarsveld. De actuele ontwikkelingen geven geen aanleiding de grondexploitatie en het risicoprofiel bij te stellen ten opzichte van de gemelde stand in het MPSO 2107.

Grondexploitatieprojecten Bestaande Stad

In de overige binnenstedelijke projecten geven de actuele ontwikkelingen een positief financieel beeld. De plannings van zowel de projecten met een gemeentelijke grondexploitatie als de particuliere initiatieven (met enkele uitzonderingen) lopen op schema.

In 2017 worden op de binnenstedelijke grondexploitaties 27,3 miljoen euro baten en 28,4 miljoen euro lasten verwacht. Dat is een klein verschil met de raming voor 2017 in de programmabegroting. Er worden geen verslechtingen van de saldi van de grondexploitaties verwacht. Het risicoprofiel van de binnenstedelijke grondexploitaties ontwikkelt zich per saldo positief.

Ten aanzien van de Investeringsimpuls RSU wijken de begrote uitgaven van de reserve Investeringsimpuls RSU over de jaarschijf 2017 ongeveer 3,5 miljoen euro af. Voor deze uitgaven geldt dat zij in een later jaar zullen plaatsvinden.

Stand van zaken wijkambities

In de Utrechtse wijken werken we samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan uiteenlopende projecten. In de wijkambities 2014-2018 staan de wensen en doelen voor de wijk. De wijkambities werken we ieder jaar uit in een wijkactieprogramma.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe we de wijkparticipatie kunnen vernieuwen. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook experimenteren we in iedere wijk met nieuwe vormen van participatie.

In de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Oost en Zuidwest zijn we dit jaar gestart met vernieuwende participatie trajecten om te komen tot nieuwe wijkambities en in Overvecht loopt het versnellingsplan.. Al deze ontwikkelingen vormen onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities in alle wijken in 2018, met een actuele en meer flexibele inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden.

In deze tweede Bestuursrapportage 2017 informeren wij u over de voortgang van de tien projecten die onderdeel uitmaken van het vernieuwen van de wijkparticipatie, 'Al doende vernieuwen' en rapporteren wij over de verwachte afwijkingen in de uitvoering van de speerpunten van de wijkambities per wijk.

Vernieuwen van de wijkparticipatie

Binnenstad

Samen met de wijkraad is gekozen voor het traject *Straatparkeerplekken omzetten naar garageparkeerplekken* om zo de openbare ruimte een impuls te geven. De wijkraad vindt het interessant om juist daar, waar het beleid is vastgelegd en de stap naar uitvoering wordt gemaakt, te kijken hoe participatie kan worden vernieuwd. De insteek is vooral om mee te denken over hoe de discussie over het verbeteren van de openbare ruimte wordt gevoerd, welke locaties daarbij worden gekozen en hoe andere bewoners dan de gebruikelijke erbij betrokken kunnen worden. We sluiten aan bij initiatieven die bewoners zelf aandragen en bij projecten die momenteel in voorbereiding zijn. Het traject is in het voorjaar van 2017 gestart.

Leidsche Rijn

Rijnvliet is een nieuw te ontwikkelen woonwijk met ongeveer 1.100 woningen. Met [Eetbare woonwijk Rijnvliet](#) willen we de omgeving in deze wijk eetbaar maken. Om dit mogelijk te maken wordt het openbaar groen geselecteerd op meerwaarde voor mens en dier. Verder wordt er ruimte geboden aan initiatieven van bewoners en betrokkenen om dit te versterken. Het gaat om het zoeken naar een rol van bewoners en andere betrokkenen in het beheer, de kennisoverdracht, en het stimuleren om dit principe ook in tuinen en gebouwen toe te passen. Bewoners, Metaal Kathedraal, ontwikkelaar Van Wanrooij, woningcorporatie Bo-Ex, Stichting Primair Onderwijs Utrecht (SPOU), Kind&Co en gemeente werken samen aan het proces en het ontwerp. De gemeente heeft met betrokkenen al een eerste deel aangelegd: het vogeleiland. Samen zoeken we naar mogelijkheden om in de winter van 2017/2018 te starten met aanleg van groen vooruitlopend op de woningbouw.

Noordoost

In de eerste helft van 2017 vond voor de *Verkenning As Votulast* een intensief traject met bewoners en ondernemers plaats om de ambities en wensen van de buurt over de As in beeld te brengen. De As Votulast is de verbinding tussen de wijken Noordwest en Noordoost via de Adelaarstraat, Willem van Noortstraat, Antonius Mattheuslaan en Pieter Nieuwlandstraat. Er zijn tussen de 150 en 160 bezoekers op de inloopavonden geweest, 1165 mensen vulden de enquête in en ruim 30 bewoners namen deel aan de werksessies. Eind dit jaar is het ambitiesdocument voor de As voor besluitvorming klaar. Dan is duidelijk welke investering nodig is om de functie, het gebruik en de vormgeving van de As Votulast in

overeenstemming te brengen met de ambities uit de Nota Slimme Routes, Slim Regelen en Slim Bestemmen.

Noordwest

Met ASW 2.0 maken we, samen met de wijk, een actualisatie van de integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg. We betrekken verschillende uiteenlopende doelgroepen via social media, digitaal en 'live' in de leefomgeving van de Noordwesters: in winkels, op sportterreinen, in buurthuizen, op scholen, op de bankjes op de Plantage, in het Daalsepark, bij de kapper en de bakker. Op die manier hopen we van kinderen, jongeren, ouderen, klanten, ondernemers en alle andere mogelijke passanten te horen wat hun mening is over de Amsterdamsestraatweg. Kernvraag is: wat gaat goed en wat kan beter?. Deze aanpak hebben we eerder dit jaar getest in het participatietraject '30 km on tour', waarvoor we ook al bij de kapper en in de buurt input ophaalden bij de mensen zelf. De geleerde lessen uit dit traject, vormt weer de input voor ASW 2.0. Zo nemen we voor ASW 2.0 de tips mee die de Noordwesters ons eerder gaven over de wijze waarop zij het liefst betrokken willen worden bij de plannen voor hun wijk. Het gehele proces wordt ondersteund door inzet van social media, wijkmedia en de vloggers van de Amsterdamsestraatweg

Oost

In het project *Herinrichting Maliebaan* is gewerkt met 'functional ambiance'. Een werkvorm waarbij met alle betrokken partijen gezamenlijk uitgangspunten zijn geformuleerd en een gezamenlijke ambitie is bepaald. Een klankbordgroep bestaande uit bewoners, ondernemers en de Fietsersbond denkt mee. Met een digitale peiling worden bewoners uit een groter deel van de stad betrokken bij de plannen.

We onderzoeken vier mogelijkheden voor de Maliebaan en de kruising met de Burgemeester Reigerstraat en Nachtegaalstraat. Daartoe behoren ook het plan van bewoners om de Maliebaan te veranderen in een park en een aangepaste versie van het bewonersinitiatief. De vier mogelijkheden zijn:

1. De Nulvariant, handhaven bestaande situatie met verkeerslichten
2. De Ovonde, herinrichting van de kruising met een langgerekte rotonde (ovonde)
3. Bewonersinitiatief Park Maliebaan, het plan van bewoners waar de Maliebaan verandert in een park.
4. Park Maliebaan 'light', een aangepaste versie van het bewonersinitiatief waarin de gevolgen voor het verkeer kleiner zijn.

Besluitvorming vindt in 2017 plaats, de uitvoering in 2018/2019.

Overvecht

Doe mee centrum de Gagel is een ontmoetings-, werk- en activiteitenplek voor bewoners, ondernemers en professionals. Het centrum zit een tijdelijk gebouw en de vergunning verloopt op 1 januari 2018. In de zomer 2017 en daarom onderzoekt een projectgroep hoe de activiteiten van het centrum het beste terug kunnen keren. De projectgroep is een brede groep van de belangrijkste betrokkenen bij het Doe mee centrum de Gagel.

Het onderzoek maakt gebruik van Design Thinking. Dit is een innovatieve denkmethode waar veel aandacht is voor de gebruikers van een product of dienst. Deze methode kan goed bij participatietrajecten worden ingezet, maar het is voor het eerst dat we dat doen bij de gemeente Utrecht. Het onderzoek bestaat uit 6 stappen:

1. Onderzoeken en ontdekken in april-juni 2017. De projectleiding heeft met zoveel mogelijk betrokkenen bij het Doe mee centrum de Gagel gesprekken gevoerd. Verslagen hiervan zijn beschikbaar gesteld aan de projectgroep.
2. Observaties en veldwerk in augustus 2017. Met de projectgroep hebben we informele gesprekken in en rond het Doe mee centrum de Gagel gehouden. We spraken gebruikers én niet-gebruikers.
3. Afbakenen in augustus 2017. De projectgroep heeft aan de hand van verhalen de uitkomsten van de interviews met elkaar gedeeld. Resultaten zijn geclusterd.
4. Ideevorming in augustus 2017. Een brainstormsessie waarvoor breed is uitgenodigd: het projectteam maar ook iedereen die is geïnterviewd was welkom. Het doel van de brainstorm was te achterhalen hoe de functionaliteiten van het Doe mee centrum de Gagel het beste kunnen terugkomen.
5. Prototyping in augustus 2017. Met de uitkomsten van stap 4 is door dezelfde groep een aantal prototypes opgesteld. Deze prototypes waren beeldend: papier, karton, piepschuim of andere bouwmaterialen.
6. Expert opinion in september. Met (een delegatie van) de projectgroep waarden we de nieuwe ideeën op haalbaarheid. Getoetst wordt aan nog nader te bepalen criteria.

Vleuten de Meern

In 2016 is de *Parkorganisatie Maximapark* gestart, een samenwerkingsorganisatie tussen publieke en maatschappelijke organisaties in het kader van *Utrecht maken we samen*. Deze samenwerking heeft als ambitie om op de gebieden van ontwikkelen, beheren, programmeren en communiceren een hogere kwaliteit in het park te realiseren. In deze Parkorganisatie werken we met een nieuwe vorm van bewonersparticipatie. Nieuwe initiatieven en projecten worden in koppels van ambtenaren en inwoners getoetst en gefaciliteerd. Het Wijkservicecentrum is betrokken bij het parksecretariaat en bij de koppels en werkgroepen. De Parkorganisatie maakt in 2017 haar eerste jaarplan bestaande uit jaarplannen op de vier sporen: ontwikkelen, beheren, programmeren en communiceren.

West

Sinds medio 2016 voeren we een brede discussie over de *toekomstvisie Kanaalstraat en Damstraat*. Het doel is een breed gedragen advies van de buurt aan het gemeentebestuur in september 2017. Het advies gaat in op diverse aspecten van de Kanaalstraat en de Damstraat en de omgeving en bevat zo mogelijk ook grondslagen voor aanpassingen aan de inrichting van de beide straten. In het proces zijn bewoners en ondernemers intensief betrokken via twee buurtbrede bijeenkomsten met meer dan 100 aanwezigen en negen werkgroepbijeenkomsten waar tientallen mensen participeren. Verder is er een procesgroep van sleutelfiguren die het hele proces bewaakt en er op toeziet dat ook groepen die we moeilijk bereiken nu wel in beeld komen, zoals jongeren, mensen met een migratieachtergrond en passanten. Deze procesgroep is elf keer bijeen geweest. In september is de derde buurtbrede bijeenkomst.

Zuid

In 2016 hebben wij besloten het project Buurtbudgetten Lunetten voort te zetten. Keken we in 2016 vanuit de financiën naar Lunetten in het vervolg kijken we vanuit de inhoud. Aan de hand van die inhoud worden vervolgens de bijbehorende budgetten in beeld gebracht. Bij het project zijn zo'n 20 bewoners betrokken. Ze praten gezamenlijk en in de vijf werkgroepen. De werkgroepen hebben als onderwerp:

- Visie
- Musketon en winkelcentrum
- Sociaal en wonen
- Beatrixpark
- Inclusie

De werkgroep inclusie heeft nagedacht over hoe heel Lunetten bij dit project kan worden betrokken en daarover aanbevelingen gedaan. Dat heeft geresulteerd in een burgertop die in november wordt georganiseerd. Daar zal de visie op Lunetten worden gemaakt door Lunettenaren. Deelnemers worden uitgenodigd via een aselechte steekproef uit de inwoners van Lunetten. De werkgroep visie bereidt de top voor. Het resultaat nemen we mee bij de omgevingsvisie Lunetten.

Zuidwest

Voor het *Rondje Stadseiland* is een startdocument opgesteld over de inhoud en proces van het project. Parallel aan het opstellen van het startdocument is een traject voor ontwerp onderzoek voor het Merwedekanaal samen met Rijkswaterstaat voor het Merwedekanaal. Het onderzoek levert bouwstenen voor een visie op het Rondje Stadseiland. Deze bouwstenen worden in december 2017 opgeleverd. Daarnaast hebben we in de zomer op tien plekken in de wijk gesproken met bewoners, zoals bij Cereol en de speeltuin Anansi. Hiermee krijgen we een beeld van hoe de geïnterviewden op dit moment delen van het rondje gebruiken en wat hun wensen zijn voor de toekomst. De locaties zijn afgestemd met leden van de wijkraad Zuidwest en wijkraad West.

Afwijking in de uitvoering van de speerpunten van de wijkambities per wijk.

Binnenstad

- Investeren in een kwalitatief hoogwaardige, gastvrije openbare ruimte.
De oorspronkelijke planning van het herstel van de wal- en kluiswanden loopt uit. Wij hebben de raad hierover en over de financiële gevolgen daarvan meerdere malen geïnformeerd in de loop van 2017.
- Continueren van de veiligheidsaanpak.
De woninginbraakcijfers vielen in 2016 tegen. Er waren er meer inbraken dan in 2015. Daarom zetten wij in 2017 extra in op preventie en voorlichting en een verhoging van het budget voor het Politiekeurmerk Veilig wonen.
- Het reguleren van het verkeer en handhaven op overlast.
Sinds begin 2017 intensiveren we de handhaving op overlast door ook in de nachten Handhaving in te zetten in de Binnenstad.

Leidsche Rijn

- Verbetering van de sociale samenhang en leefbaarheid
Het project 'Kunstwerk in Leidsche Rijn Centrum' gaat niet door. Plan was om (kunst)budgetten samen te voegen en één groot beeldbepalend kunstwerk te realiseren in Leidsche Rijn Centrum. En dat in nauwe betrokkenheid en participatie met bewoners, ondernemers en makers. Het samenvoegen van de budgetten is niet haalbaar gebleken. De opleverdata van de diverse gebouwen liggen te ver uit elkaar in de tijd (soms een verschil van jaren). Bovendien bleek uit een wijkraadpleging van wijkraad Leidsche Rijn een sterke voorkeur voor meerdere kunstwerken verspreid in de wijk. In Leidsche Rijn Centrum worden meerdere gemeentelijke bouwprojecten gerealiseerd. Daarom gaan we de komende jaren bij elk nieuw bouwproject dat door de gemeente wordt betaald, 1,5% van de bouwsom voor beeldende kunst reserveren. In het nieuwe gebouw waar de bibliotheek en wijkbureau Leidsche Rijn komen, komt bijvoorbeeld een kunstwerk.
- Verbeteren van de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en parkeren
Onder dit speerpunt is het project 'Jazzsingel, geen doorgaand verkeer' opgenomen. De uitvoering is doorgeschoven naar 2018. De Jazzsingel wordt voor auto's (niet voor stadsbussen) afgekoppeld van de Terwijdesingel. Deze werkzaamheden zijn echter afhankelijk van de realisatie van een aantal bouwprojecten in Terwijde Zuid-Oost. Deze bouwprojecten hebben vanwege de bouwcrisis stilgelegen. We verwachten eind 2017 meer duidelijkheid over de planning.

Noordoost

- Verkeer en Parkeren.
Na de zomer van 2017 besluiten wij over het concept Integraal Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp voor de herinrichting van de Eykmanlaan. Daarna wordt het uitgewerkt tot een definitief ontwerp en de uitvoering voorbereid. Oorspronkelijk zouden de werkzaamheden eind dit jaar van start gaan. Dat is doorgeschoven naar begin 2018.
- Openbare ruimte en duurzaamheid.
In Tuindorp en Tuindorp-Oost is Het Nieuwe Inzamelen ingevoerd. In Voordorp en Zeeheldenbuurt zijn de ondergrondse containers voor de zomer van 2017 geplaatst. In Witte Vrouwen, Vogelenbuurt en Tuinwijk zal dat naar verwachting in de loop van 2018 plaatsvinden. Daarmee is de planning om dit in 2017 af te ronden niet gehaald.

Overvecht

Verreweg de meeste projecten en ontwikkelingen verlopen volgens planning. We hebben het krachtwijken budget de laatste jaren stap voor stap afgebouwd en veel projecten zijn structureel of deels structureel gemaakt.

Desondanks blijven de cijfers op diverse thema's in Overvecht achter op de andere wijken in de stad. Hiervoor is in 2016, volgens een vernieuwend participatie proces, Versnellingsplan Overvecht gemaakt gericht op de thema's waar Overvecht achterblijft. Dit zijn de thema's Gezondheid, Veiligheid, Opvoeden & opgroeien, Samenleven en Werk & Ondernemerschap

Wij verwachten op dit moment bij de uitvoering van het wijkactieprogramma van 2017 geen afwijkingen maar het jongerenwerk is een aandachtspunt. Bij jongerenwerk zijn de extra inspanningen vanuit de krachtwijken aanpak, zoals groepsaanpak en zwaar jongerenwerk, helemaal structureel gemaakt vanaf dit jaar. Maar deze structurele bijdrage dient wel van dezelfde grootte te blijven, want als de komende

jaren toch voor een lager structureel bedrag wordt gekozen, ontstaat er bij het jongerenwerk in Overvecht wel een probleem.

Vleuten-De Meern

- Optimaliseren van de bereikbaarheid en het terugdringen van verkeersoverlast
Op dit moment is het niet duidelijk of alle gewenste 30 km/u-maatregelen op de hele route Wilhelminalaan, Bottensteinweg, Pastoor Ohlhaan en Hindersteinlaan kunnen worden gerealiseerd met het beschikbare budget. We verwachten dat na de zomer het project kan worden opgepakt met het uitwerken van het ontwerp alleen voor het deel van de Wilhelminalaan.
- Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewoners.
We hebben onze actieve zoektocht naar exploitanten voor een openbare begraafplaats op de locatie Hamlaan beëindigd. Voor die locatie zijn er nog geen andere plannen en we zetten het huidige recreatief gebruik dan ook voort.
- Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling bij het meervoudig gebruik van de openbare ruimte.
Het project bewustwording (zwerf)vuil jeugd, voeren wij in 2018 uit. Bij de uitvoering willen we middelbare scholieren betrekken..

West

In West is verkeer een belangrijk thema geworden en daarom als speerpunt benoemd. De gemeentelijke planvorming rond de westelijke stadsboulevard en de wegen naar de binnenstad komt steeds meer in de belangstelling te staan. Bewoners maken zich niet alleen zorgen over de hoge verkeerssnelheid op verschillende straten maar ook over de toenemende problemen met de doorstroming van het autoverkeer.

Bedrijfsvoeringsinformatie

Verzuim

De daling van het verzuimcijfer zet in het tweede kwartaal door. In vergelijking met december 2016 is het verzuimcijfer met 0,7% gedaald naar een percentage van 5,8% per eind juni 2017. Een tweede positieve ontwikkeling is dat voor het eerst in de afgelopen 16 maanden ook het kortdurende verzuim is gedaald met 0,1% naar 0,7%. Het verzuim daalt daarmee naar de norm van 5,7%. De inspanningen om het verzuim verder terug te dringen zetten we voort.

Overplaatsbare medewerkers

Het aantal overplaatsbare medewerkers neemt snel af. Eind 2016 stond de teller op 32 en op 1 juli 2017 waren er nog 14 overplaatsbare medewerkers, waarvoor nog naar een passende oplossing wordt gezocht. De gemeentelijke afspraak is om de (loon)kosten van de overplaatsbare medewerkers en voormalig personeel (WW) niet te begroten. In principe worden de kosten opgevangen binnen de eigen begroting. Dit om de financiële prikkel te behouden om de overplaatsbare medewerkers en voormalig personeel zoveel mogelijk van werk naar werk te begeleiden. Het herplaatsen lukt niet altijd of niet altijd snel genoeg. We zien dan ook overschrijdingen als gevolg hiervan bij met name het programma Algemene ondersteuning.

Inkoopproces

Bij de controle van de jaarrekening 2016 heeft de accountant geconstateerd dat de Europese aanbestedingsregels niet altijd juist zijn toegepast. De aangetroffen afwijkingen betroffen het cumulatieve effect van individuele inhuuropdrachten. Daarnaast heeft de accountant geadviseerd om het inkoopproces en -organisatie tegen het licht te houden. De huidige inrichting biedt onvoldoende waarborgen om te kunnen steunen op het proces.

Naar aanleiding van deze bevindingen hebben wij een aantal zaken in gang gezet om te komen tot een structurele verbetering van de naleving van aanbestedingsregels en het proces:

- In de organisatie is het gebruik van het marktplein voor inhuur derden nogmaals onder de aandacht gebracht. De organisatie onderdelen die bij een leverancier boven de aanbestedingsgrens hebben ingehuurd, hebben actie ondernomen.
- Het segmentplan voor inhuur is met spoed opgepakt en zal in het derde kwartaal gereed zijn.
- De inkooporganisatie wordt doorgelicht, waarbij we goed kijken naar de uitgangspunten in het inkoopbeleid en de vertaling daarvan naar de praktijk. Op grond hiervan wordt een verbeterplan opgesteld dat in november gereed zal zijn.

Deze acties zullen voldoende zekerheid opleveren voor een juiste werking van het inkoopproces. In 2017 kunnen nog onrechtmatigheidsfouten voorkomen. We hebben immers te maken met doorlopende contracten vanuit 2016. Wij gaan ervan uit dat vanaf 2018 de aangetroffen fouten zijn opgelost en niet meer voorkomen.

Bijsturingsvoorstellen

Stedelijke Ontwikkeling

Onttrekking reserve Utrechts Restauratie Fonds - Sint Willibrordkerk

In lijn met de raadsbrief van 6 juni 'actuele stand van zaken Stichting Willibrordkerk (4332003/raad/0606)' en de behandeling tijdens de Voorjaarsnota 2017, stellen wij voor om 0,239 miljoen euro te onttrekken aan de reserve Utrechts Restauratie Fonds voor afboeking van de openstaande schuld van de Stichting Sint Willibrord.

Bestemmingsreserve Archeologische Opgravingen

We stellen voor om een bedrag van 0,279 miljoen euro incidenteel te onttrekken aan de bestemmingsreserve Archeologische Opgravingen, om de lasten voor archeologische opgravingen te dekken. Daarvan is 0,050 miljoen euro voor de opgravingen in Leidsche Rijn.

Voortgang projecten Krachtwijken

Voor krachtwijken is 2017 het laatste jaar dat er incidenteel budget beschikbaar is in de begroting. Wat we in de praktijk zien is dat het realiseren van fysieke maatregelen zoals het verbeteren van de woonomgeving en openbare ruimte vertraging oploopt. De uitvoering van een aantal projecten zal daarom doorschuiven naar 2018.

Aanpassingen van de indicatoren:

Subdoelstelling Stedelijke Ontwikkeling.	
Was:	Wordt:
Effectindicator Aandeel ruimtelijke ordeningsprojecten en bestemmingsplannen waarin cultuurhistorie is geïntegreerd. Bron Afdeling STEM.	Vervalt
De doelstelling is structureel geïntegreerd in het reguliere beleid.	
Subdoelstelling Stedelijke Ontwikkeling	
Was:	wordt:
Prestatieindicator aandeel bestemmingsplannen jonger dan 10 jaar Bron gemeente Utrecht	Vervalt
doelstelling is behaald en de wettelijke verplichting is vervallen omdat Gemeente Utrecht is aangewezen als experimenteer gemeente.	

Duurzaamheid

Lening Stichting Energie Transitie Utrecht

Op 4 juli 2017 hebben wij besloten een samenwerking aan te gaan met de Provincie Utrecht inzake het vergroten van het Energiefonds Utrecht. In onze brief van 11 juli 2017 met kenmerk 4564156 hebben wij u over ons collegebesluit geïnformeerd. In verband daarmee wordt onze lening aan de Stichting Energie Transitie Utrecht (SETU) van 5,55 miljoen euro volledig afgelost. Dit leidt tot het voorstel om van die aflossing een bedrag van 5,05 miljoen euro in te zetten voor een nieuwe lening aan de Stichting Energie Transitie Utrecht en deze stichting 0,5 miljoen euro te verstrekken als eenmalige exploitatiesubsidie. Voor de destijds verstrekte lening heeft u een risicoreserve ingesteld van 5,55 miljoen euro. Wij stellen voor het doel van deze risicoreserve om te zetten voor risicoafdekking van de nieuwe lening en het bedrag bij te stellen naar 5,05 miljoen euro.

Bereikbaarheid

Parkeereexploitatie auto- en fietsparkeren	2017	
Extra baten parkeereexploitatie auto- en fietsparkeren	1.288	I
Extra lasten parkeereexploitatie auto- en fietsparkeren	1.288	I
Totaal	0	I

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bij de majeure afwijkingen in hoofdstuk 1 melden wij een verwachte stijging van de lasten en baten. In dit bijstuuringsvoorstel stellen wij de extra lasten conform de verwachting bij. De dekking van deze extra lasten komt uit de parkeeropbrengsten. Het resterende saldo van 1 miljoen wordt zichtbaar in het jaarrekeningresultaat.

Baten

De eerder ingezette trend van een toename van het aantal auto's dat in de stad parkeert, zet door en de auto's blijven gemiddeld ook langer in de stad. Dit effect schrijven we toe aan de aantrekkende economie en is zowel zichtbaar bij straatparkeren als bij de parkeergarages. De hogere betalingsbereidheid door een effectievere handhaving bestendigt. Zoals ook al eerder benoemd, doet dit effect zich eerder en in hogere mate voor dan was voorzien.

In de meerjarenbegroting wordt de komende jaren al rekening gehouden met toenemende opbrengsten. Onderzocht wordt nog in hoeverre de hogere opbrengsten in 2017 leiden tot structureel hogere opbrengsten ten opzichte van de meerjarenbegroting of dat de opbrengsten eerder het verwachte niveau hebben bereikt.

Lasten

De beheerskosten voor gebruikersonderhoud, energiekosten en inventaris zijn hoger. Dit is mede het gevolg van een intensiever gebruik van garages en fietsstallingen (0,484 miljoen euro). Ook de kosten voor afdracht aan Q buzz (vervoer van P&R naar de stad) en U-stal (fietsparkeren) stijgen door het hogere gebruik (0,120 miljoen euro). Tevens zijn er extra kosten vanuit de actualisatie van de pandenbegroting van de Utrechtse Vastgoed Organisatie (0,192 miljoen euro). Daarnaast zien we een structurele stijging van de kosten (0,347 miljoen euro) voor de garage P+R Westraven omdat per 2017 de dekking van de kapitaallasten is komen te vervallen. Gedurende de eerste 10 jaar werd in de dekking voorzien om de garage rendabel te laten worden. De baten uit de garage zijn in de begroting verwerkt, het vervallen van de dekking voor de kapitaallasten ten onrechte nog niet. Incidentele en noodzakelijke lasten betreffen de voorbereiding voor de verplaatsing van het fietsendepot in de Merwedekanaal Zone en hogere kosten voor het digitaliseren van het fietsregistratiesysteem (0,145 miljoen euro).

In de komende periode wordt verder gewerkt aan het verbeteren van het meerjarig inzicht in de prognoses parkeereexploitatie met betrekking tot het onderhoud en de kosten die samengaan met het toenemend gebruik.

Economie

Reserve Project Wijk in bedrijf Utrecht

Wij stellen voor om een onttrekking van 0,070 miljoen te begroten uit de reserve Project Wijk in bedrijf Utrecht. In 2017 voeren wij activiteiten uit langs de pijlers vakmanschap en vestigingsklimaat waarmee we de wijk economie en het kleinschalig ondernemerschap bevorderen. Het doel van deze activiteiten is het stimuleren van start-ups en het efficiënt inzetten van het ondernemersfonds voor het vestigingsklimaat.

Reserve cofinanciering Utrecht Science Park

Wij stellen voor de reserve cofinanciering Utrecht Science Park op te heffen. Het saldo van de reserve is nul en deze zal in de toekomst niet meer gebruikt worden.

Cultuur

TivoliVredenburg

De eindverantwoording 2016 van Stichting TivoliVredenburg is beoordeeld en wij zijn van oordeel dat de stichting haar activiteiten conform de verleningsbeschikking heeft uitgevoerd. Uit de jaarrekening blijkt een tekort van 1,9 miljoen euro en wij hebben besloten hiervoor een extra subsidie te verlenen. Bij de Verantwoording 2014 en de Voorjaarsnota 2015 is besloten voor de periode 2014 tot en met 2016 een reserve TivoliVredenburg in het leven te roepen van in totaal 5,3 miljoen euro ten behoeve van de door de Stichting TivoliVredenburg verwachte tekorten in deze drie (aanloop)jaren. Van deze reserve is inmiddels 3,3 miljoen euro beschikbaar als aanvullende subsidie: in 2014 1,1 miljoen euro en in 2015 2,2 miljoen euro. Na de beschikking van 1,9 miljoen euro voor het tekort van 2016 resteert er nog 0,1 miljoen euro in de reserve. Bij de Voorjaarsnota 2017 is besloten dit bedrag vrij te laten vallen.

Naar aanleiding van het advies van de commissie Gehrels is een nieuw financieel arrangement voor TivoliVredenburg vastgesteld. Nu het tekort over 2016 is gedekt beschikt de stichting over voldoende weerstandsvermogen om zelf risico's te kunnen opvangen. Een ander onderdeel van het financiële arrangement is een structurele verlaging van de gebouwgebonden kosten. Deze verlaging vroeg op het gebied van fiscaliteiten nauwgezette uitwerking en zal worden gerealiseerd door het verstrekken van een separate subsidie aan de stichting voor gebouwgebonden kosten.

Berlijnplein

Voor de culturele invulling op het Berlijnplein wordt zowel aan de programmering als aan het verwezenlijken van een voorziening gewerkt. Stichting RAUM voert met de in 2017 verstrekte subsidies de programmastrategie uit voor het grensverleggend Makersplein. Aan de Stichting Mobile Arts is opdracht verleend om de Showman's Fair de komende vijf jaar plaats te laten vinden op het Berlijnplein. Voor de voorziening wordt een business case uitgewerkt. In 2017 moet een aantal noodzakelijke kosten worden gemaakt die als investering nodig zijn voor het meerjarige programma. Hiermee zullen we naar verwachting op een overbesteding van ongeveer 0,1 miljoen euro uitkomen. Wij stellen voor om voor de dekking daarvan bij de verantwoording een deel van het budget uit 2018 te benutten. In 2018 is hier budgetruimte voor gereserveerd.

Gemeentelijk Vastgoed

Landhuis Oud Amelisweerd

In de Voorjaarsnota 2017 is er 0,100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de openstelling van het landhuis Oud Amelisweerd. Dit bedrag is begroot in het programma Vastgoed. Wij stellen voor dit bedrag vanwege de huidige culturele functie van het landhuis te verplaatsen naar het programma Cultuur, met de (ook in de subsidiestaat op te nemen) kanttekening dat het bedrag bestemd is voor de instandhouding en openstelling van het landhuis Oud Amelisweerd. De subsidie aan Museum Oud Amelisweerd maakt geen deel uit van de cultuurnotasystematiek.

Algemene middelen en onvoorzien

Cao akkoord

De VNG en de vakbonden hebben een principeakkoord gesloten over de nieuwe cao Gemeenten. De cao loopt van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. Het akkoord omvat onder andere een Salarisverhoging in 2017 en eentje in 2018 inclusief verhogingen van het Individueel Keuzebudget (IKB).

Inhoud salarisverhoging uit het principeakkoord

1. Per 1 augustus 2017 stijgen de salarissen met 1,0%.
2. Het Individueel Keuzebudget stijgt per 1 december 2017 met 0,5 procentpunt
3. Per 1 januari 2018 stijgen de salarissen met 1,5%.
4. Het Individueel Keuzebudget stijgt per 1 juli 2018 met 0,25 procentpunt.

Om de loonkostenbudgetten voor 2017 in lijn te brengen met de voorgenomen salarisverhoging worden deze met 1,04 miljoen euro verhoogd in de 3e technische wijziging. Hiervoor is 0,5 miljoen euro beschikbaar op de concernstelpost voor loon- en prijsstijgingen, het overige wordt gedekt door de toegenomen algemene uitkering.